

Kristus a duchovní svět

O hledání svatého Grálu

TŘETÍ PŘEDNÁŠKA

Lipsko, 30. prosince 1913

Tyto přednášky mají být uspořádány tak, že se určí jednotlivé motivy a pak bude připojeno to, co je učiní srozumitelnými. Tak jsem uvedl jako motiv to, co jsem řekl o těžkosti při chápání bytosti Krista Ježíše, pak jsem upozornil na příznačné projevy jedné stránky lidského duševního života ve čtvrtém poatlantském období v prorocích Sibyl a ke konci včerejší přednášky jsem zařadil téma Pavel a olivovník. K těmto vůdčím motivům se zase vrátím. Musíme se však k těmto hlavním motivům přibližovat jaksi v kruzích, jejichž středem budou právě tyto motivy. Pak se ukáže, co je jimi míněno. Dnes bych k vám chtěl promluvit o Kristově bytosti jako takové. Potom uvidíme, proč se tato bytost Krista Ježíše zrcadlí určitým způsobem právě u Pavla.

Z dřívějších přednášek víme, že Kristova bytost může být pochopena sledujeme-li vývoj našeho systému až ke Starému Slunečnímu bytí. A při různých příležitostech, v přednáškových cyklech, které jsou nyní již také uveřejněny, bylo upozorněno na to, že máme v Kristově bytosti co činit se vznešenou duchovní bytostí - tak ji chceme zprvu nazývat - a že pro vlastní vývoj této vznešené duchovní bytosti byla obzvláště důležitá doba Starého Slunce. O tom nebudu nyní dále pojednávat. Chceme prostě vzhlednout k bytosti Kristově jako ke vznešené bytosti duchovní.

K porozumění lidského vývoje na Zemi je nám však třeba ještě něčeho jiného. Viděli jsme, jak je to nutné, poněvadž právě vzhledem k jisté skutečnosti se projeví jako bezmocné pojmy a ideje, které ve čtvrtém poatlantském období usilovaly o pochopení bytosti Krista Ježíše. Tato otázka se znovu a znovu vynořovala zvláště v prvních staletích u gnostiků, u apoštolských Otců, u osobností, které tou neb onou formou daly podnět k založení křesťanství: jaký je poměr bytosti Kristovy k bytosti Ježíšově.

Nuže, my již víme, že je třeba rozeznávat dva dospívající chlapce Ježíše. Jedním chlapcem Ježíšem se nemusíme v naší souvislosti nyní zabývat, protože je nám z našich anthroposofických myšlenek snadno pochopitelný. Míním onoho Ježíše, v němž žilo Já Zarathustrovo. Zde máme co činit s lidskou bytostí, která dosáhla již ve druhém poatlantském období vysokého vývojového stupně, a která kdysi založila duchovní proud Zarathustrův, žila pak dále, až se potom ztělesnila v šalamounském dítěti Ježíši a v něm prošla až do dvanáctého roku vývojem, který mohlo právě v této době lidské inkarnace prodělat tak vznešené Já. Víme dále, že toto Zarathustrovo Já přešlo do těla druhého chlapce Ježíše, jehož bytost zčásti proniká do Lukášova evangelia, do těla tak zvaného Ježíše nátanského.

Nyní se budeme poněkud více zabývat tímto nátanským chlapcem Ježíšem. Již jsem na to upozornil, že u tohoto chlapce Ježíše nemáme co činit s bytostí lidskou, jako jsou v přesném

smyslu slova jiné lidské bytosti. Máme zde co činit s bytostí, u níž nemůžeme mluvit o tom, že by byla bývala dříve jako člověk na Zemi inkarnována v té či oné osobě. Vždycky jsme zdůrazňovali, že z oné duševnosti, která se snesla z duchovních světů na Zem, aby potom na Zemi procházela životy v jednotlivých lidských individualitách, zůstalo něco zachováno v duchovních světech, a že to, co v nich zůstalo, se objevuje v nátanském chlapci Ježíši. Takže nemůžeme o tomto nátanském Ježíši říci, že by v něm žilo takové Já jako v jiných lidech, takové já, jež by se určitým způsobem vyvíjelo dřívějšími inkarnacemi. Poznali jsme také, a je to též vylíčeno v mé knize „Tajná věda“, že tento nátanský Ježíš nikdy před tím jako člověk po Zemi neputoval.

Otažme se nyní jen: byla tato bytost, kterou nyní budeme prostě nazývat Ježíšem z Nazaretu, dříve v nějakém spojení se zemským vývojem? Se zemským vývojem nejsou spojeny jen bytosti a síly, které se takřikajíc na Zemi sami inkarnují, nýbrž také duchovní bytosti a síly, patřící k vyšším hierarchiím. Když něco zůstalo jaksi zachováno ze substance, která se pak rozdělila na jednotlivé lidské duše a která se pak do jisté míry zrodila jako nátanský chlapec Ježíš, není tím řečeno, že by tato bytost již před tím nebyla v určitém vztahu k zemskému vývoji. Nevstoupila však právě do takového vztahu k vývoji Země. Lidstva, že by bývala dříve putovala po Zemi jako člověk. Jak máme smýšlet o této bytosti v jejím vztahu k zemskému vývoji? Máme-li na zřeteli vývojovou cestu tohoto nátanského Ježíše, pak ji musíme hledat ne v tom, co nám může poskytnout fyzický zemský vývoj, nýbrž musíme ji hledat v duchovních říších, v tom, co před tím nebylo pozemské. A pak se pozorování, o kterém jsem často mluvil, jasnovidnému pozorování, objevuje následující:

Vzpomeňme si na to, co je uvedeno v „Tajné vědě“, jak od lemurské doby, s výjimkou hlavního páru lidstva, sestupovaly poněkud duše z jiných planet a během doby atlantské se ztělesňovaly v lidských tělech. Musíme si tedy představit zemský vývoj do jisté míry tak, že duše přicházejí z kosmického okolí Země a v různých okamžicích počínají takřikajíc svůj obnovený, pozemský vývoj. Víme ovšem, že před dobou lemurskou se duše jistou měrou vrátily k planetám. Víme však také, že tento zemský vývoj Země, do něhož měly vstoupit lidské duše, byl vystaven protivenství Lucifera a později Ahrimana. Lidské duše tak tedy byly podníceny vstoupit do těl, která byla v průběhu zemského vývoje vystavena pokušení obou těchto duchovních bytostí. Kdyby nenastalo nic dalšího, než že by lidské duše ze svého planetárního bytí přešly opět do pozemského vývoje a pak byly vystaveny vlivům lucifersko-ahrimanským, pak by se s těmito lidmi na Zemi tak, jak by byli procházeli svými inkarnacemi, stalo něco, co jsem ještě nemohl uvést v knize „Tajná věda“. Nelze totiž v současnosti ihned vše říci veřejně. Lidé by především byli bývali, tak jak sestupovali z planet a museli vcházet do fyzických těl, vystaveni jistému nebezpečí, pokud jde o vývoj smyslových orgánů. Nesmíme si totiž představovat, že by to bylo proběhlo tak jednoduše, že by prostě lidské duše ze svého pobytu na planetách sestoupily na Zem, přijali by lidská těla a že by vše probíhalo spořádaně. Tím, že v nich zavládl luciferský a ahrimanský princip, nebyla lidská těla uspořádána tak, aby lidé mohli přijmout takový vývoj, jaký potom skutečně přijali. Kdyby bývaly tyto duše prostě vstoupily do fyzických těl tak, že by použily sil, jež by jim byla lidská těla ve vztahu ke smyslům poskytovala, byly by tyto lidské duše musely používat svých smyslů zvláštním způsobem, způsobem, který by vlastně pro člověka nebyl možný.

Vysvětlím vám to takto: Při vstoupení duší do lidských těl, nebylo by například bývalo oko určitou barvou tak ovlivněno, tak podníceno, aby ji bylo vnímalo tak, jak by tuto barvu vidělo později, nýbrž bylo by jednostranně ovlivněno tak, že by toto oko pociťovalo blaženost, bylo

by proniknuto mocným pocitem radosti; bylo by přímo zářilo, žhnulo radostí při pohledu na jednu barvu, u jiné barvy by však bylo proniknuto tak mocným pocitem antipatie, že by to pociťovalo bolestně. Tedy tím, co bylo skutečně zásahem Ahrimanovým a Luciferovým, nebyla by těla bývala schopna dát své smysly duším, které nyní sestupovaly z planet, tak, aby pro ně byly vhodnými příbytky. Lidé by byli sužováni antipatií a sympatií smyslů; byli bychom bývali nuceni putovat světem tak, že bychom byli buď uchvacováni blahem nebo souženi antipatií, podle toho, na jakou barvu bychom pohlíželi; člověk by žil v blaženosti nebo by byl velmi bolestivě odpuzován. Takové bylo naladění celého vývoje, tak pronikaly kosmické síly Zemi, zvláště síly ze Slunce, aby se takovýmto způsobem vytvářely smysly. Každé pohlížení na svět s moudrostí, s jistou trpělivou moudrostí, bylo by bývalo nemožné.

Musela nastat změna v kosmických silách, které proudily z kosmického okolí Země a které budovaly, utvářely lidské smysly. Muselo se něco stát v duchovním světě, aby tyto síly nepřicházely na Zem tak, že by se smysly staly pouhými orgány antipatie a sympatie, neboť takovými by se staly vlivem Lucifera a Ahrimana. Z tohoto důvodu se událo následující:

Bytost, o níž jsme nyní pravili, že zprvu nevolila cestu z planet k Zemi, nýbrž zůstala, ona bytost, jež se později objevila jako nátanský Ježíš, která tedy zatím přebývala v pradávných dobách v duchovních světech, tato bytost se rozhodla - smíme-li použít tohoto výrazu, samozřejmě jsou veškeré tyto výrazy vzaty z lidské řeči a nevyjadřují plně to, co chceme říci - tedy rozhodla se, když tehdy dlela ještě ve světě vyšších hierarchií, projít takovým vývojem, který by jí uschoptil, být v duchovním světě po jistou dobu pronikána bytostí Kristovou. Máme tedy zde co činit nikoliv s člověkem, nýbrž s bytostí nadlidskou smíme-li tak říci -, která žila v duchovním světě, která slyšela takřkajíc bédování lidské smyslové soustavy, bédování volající o pomoc a pronikající do duchovních světů a která tím, že zde pociťovala toto volání o pomoc a bédování lidstva, stala se způsobitou pro to, aby byla prostoupena Kristovou bytostí.

Tímto se tato bytost, jež byla později nátanským chlapcem Ježíšem, v duchovních světech jaksi produchovnila bytostí Kristovou a proměnila kosmické síly, jež proudily k Zemi k vytváření smyslů takovým způsobem, že se z pouhých orgánů sympatie a antipatie staly orgány, které pak lidstvo mohlo použít. Tak dospěl člověk k tomu, že může moudře pohlížet na všechny jemné odlišnosti smyslového vnímání. Kosmické síly, vytvářející smysly, by působily zcela jiným způsobem, kdyby se v duchovních světech neuskutečnila tato událost, událost, která patří do doby dávno minulé, ještě do doby lemurské. Bylo tomu tak, že bytost, která se později objevila jako nátanský chlapec Ježíš, tehdy ještě sídlila - smím-li použít tohoto výrazu - na Slunci a že právě zmíněným bédováním - smím-li opět použít toho výrazu - v sobě prožila něco, co jí umožnilo dát se prostoupit samostatným duchem Slunce, tak prostoupit, že sluneční působnost byla natolik zmírněna, aby se lidské smyslové orgány, které jsou v podstatě výsledkem této sluneční působnosti, nestaly pouhými orgány sympatie a antipatie.

Tím se, moji milí přátelé, dotýkáme skutečně významného kosmického tajemství, které nám učiní srozumitelným mnohé z toho, co se stalo později. Nyní mohl nastat jistou měrou ponižek a soulad, do světa lidských smyslů mohlo vstoupit moučrostiplné utváření a vývoj mohl po určitou dobu pokračovat. Zde byla jistým způsobem z vyšších světů od lidských smyslů odvrácena nejhorší působnost Lucifera a Ahrimana.

Později nastala doba - která spadá již do doby atlantské -, v níž se projevilo, že lidská tělesnost nemůže být opět vhodným nástrojem, má-li vývoj správně pokračovat. To, co se po jistou dobu vyvíjelo potřebným způsobem, totiž lidské životní orgány a jejich základní síly, tělo éterické, to vešlo do neuspořádanosti. Neboť kosmické síly, které působily z okolí Země a

jejichž úlohou je vnášet právě do těchto životních orgánů člověka, do systému dýchacího, oběhu krevního a tak dále, řád, tyto síly se vyvinuly pod vlivem luciferským a ahri- manským tak, že by se tyto životní orgány staly pro pozemské lidské bytosti nepoužitelnými. Byly by přijaly zcela zvláštní způsob utváření. Ty síly totiž, jež pečují o tyto životní orgány, nevycházejí přímo ze Slunce, nýbrž z toho, co se v dřívějších dobách nazývalo sedmi planetami. Do člověka z kosmu působily planetární síly. A bylo nutné, aby tyto síly, které podmiňují lidské životní orgány, byly nyní také zmírněny. Kdyby byl vývoj postupoval dále tak, jak by jej tyto síly pod vlivem Ahrimana a Lucifera mohly uspořádat, bylo by to došlo tak daleko, že by člověk měl v těchto životních orgánech pouze orgány vnímající žádostivost nebo ošklivost. Člověk by nebyl například schopen jednoduše jíst, protože při jednom jídle by nemohl ovládnout touhu vrhnout se na potravu a od jiného jídla by se odvracel s velikou ošklivostí. To všechno jsou věci, které se nám odhalují jako světové tajemství, zprvu jako tajemství kosmické, pokoušíme-li se vniknout jasnovidně do světových tajemství.

Opět se muselo něco stát v duchových světech samých, aby nenastalo toto lidstvo ohrožující působení. A pohledme, táž bytost, která se později objevila v nátanském chlapci Ježíši,

kteřá, jak jsme si právě uvedli, v dávné době sídlila na Slunci, i byla tam produhovněna bytostí Kristovou, vznešeným duchem Slunce, tato bytost putovala nyní od planety k planetě a byla ve svém nejhlubším nitru pohnuta tím, že není možné nechat takto dále probíhat vývoj lidstva. A to, co nyní v těchto oblastech prožívala, zatím co se postupně ztělesňovala na různých planetách, působilo na ni znovu tak mocně, že v určité době během atlantského vývoje ji opět proniknul Kristův Duch. A tím, co se nyní proniknutím téže bytosti Kristovým Duchem uskutečnilo, nastala možnost, že byla do lidských životních orgánů včleněna umírněnost. Tak jako dříve obdržely smyslové orgány trpělivou moudrost, tak životní orgány získaly nyní umírnění, takže již tomu nebylo tak, že by člověk, když dýchal na nějakém místě, přímo dychtivě lokal vzduch nebo odpuzován ošklivostí by potřeboval jiné prostředí, nýbrž člověk mohl jít světu vstříc s orgány, které přijaly umírněnost. To byl čin produhovnění tohoto nátanského chlapce Ježíše, můžeme říci, v duchovních světech Duchem Kristovým, vznešeným Duchem Slunce.

V průběhu vývoje lidstva nastalo později ještě něco třetího. Ve vývoji lidstva by byla musela nastat třetí neuspořádanost, kdyby lidé museli stále používat jen těch těl, která byla na Zemi možná. Můžeme říci, že až do této doby byla tělesnost v podstatě uspořádaná. Oběma Kristovými činy v nadmyslových světech byli lidské smyslové orgány zařizeny tak, že člověk mohl na Zemi používat svého těla přiměřeným způsobem. I životní orgány byly zařizeny tak, že člověk mohl používat tělo přiměřeným způsobem. Avšak duševní orgány nebyly v souladu. Kdyby se dále nic neudálo, byl by člověk musel se svými duševními orgány dospět do neuspořádaného stavu. A zde mám zvláště na mysli, že by byla nastala neuspořádanost v myšlení, citění a chtění, takže by neustále bylo myšlení narušováno vůlí, vůle by byla narušována citěním a tak dále. Lidé by byli bývali v jisté míře odsouzeni k neustálému zmatenému používání svých duševních orgánů, myšlení, citění a chtění. Buď by se přemírou vůle stávali zuřivými, nebo by se potlačovaným citěním dostávali do polospánku, nebo by byli lidmi s nestálými idejemi, tím, že by jejich myšlení bylo příliš bujné, a tak dále. To bylo třetí nebezpečí, velké nebezpečí, kterému bylo lidstvo na Zemi vystaveno. Nyní to, co uspořádává tyto tři duševní síly, myšlení, citění, chtění, je ještě také řízeno z kosmu, z okolí Země; neboť Země sama je v základu dějištěm pro řádný vývoj Já. Správné vzájemné působení tří

duševních sil, myšlení, cítění a chtění, musí být uspořádané, nyní však nikoli působením všech planet, nýbrž jen působením Slunce, Měsíce a Země; je-li toto uspořádání harmonické, má i člověk vlohu k souladnému spolupůsobení svého myšlení, cítění a chtění.

Také pokud jde o tyto síly, musela zde být péče duchovního světa. A tu vzala na sebe duše bytosti, která se stala později nátanským Ježíšem, takovou kosmickou duševní formu, že svým životem nesídlila ani na Zemi, ani na Měsíci a ni na Slunci, nýbrž tomu bylo tak, že obklopovala Zemi a přitom pociťovala, že je zároveň závislá na vlivech Slunce, Měsíce a Země. Zemské vlivy k ní přicházely zdola, měsíční a sluneční vlivy shůry. Jasnovidné vědomí zří vlastně tuto bytost, smím-li to tak říci, na vrcholu jejího vývoje, v téže sféře, v níž Měsíc krouží kolem Země. Nemohu tedy říci přesně: měsíční vliv přicházel shora; nýbrž přicházel vlastně z toho místa, kde se právě nalézal on sám, tento předzemský nátanský Ježíš. A nyní opět to, co by se muselo stát z myšlení, cítění a chtění lidské duše, volalo k němu vzhůru o pomoc a on se snažil ve svém nitru zcela procítit tuto tragiku vývoje lidstva. Tím však přivolal k sobě opět vznešeného Slunečního Ducha, který jej nyní potřetí duchovně pronikl, sestoupil k němu. Takže zde před sebou máme, v kosmických výšinách, mimozemsky, třetí prostoupení tohoto nátanského chlapce Ježíše vznešeným Duchem Slunce, kterého označujeme jako Kristus.

Nyní vám to, co se událo prostřednictvím tohoto třetího produševnění, tak bych opět rád nazval to, co se zde událo, vylíčím poněkud jiným způsobem, než jsem vylíčil obě produševnění předchozí. To, co se jaksi událo ve třech po sobě následujících

50

stupních, můžeme říci, duchovního, nebeského vývoje, to se pak odráželo v různých světových názorech národů doby poatlantské. Všechno to zajisté působilo dále, zůstaly zde zajisté instinkty, které vznikly tím, že kdysi ve staré, ještě lemurské době, produševnila bytost Kristova onu bytost, jež se pak stala natanským chlapcem Ježíšem; účinky zůstaly takřka ve sluneční působnosti. A zasvěcení Zarathustrovo spočívalo v tom, že pocítil sluneční působnost prostoupenou těmito účinky, čím vznikla nauka Zarathustrova, jež jakoby promítala do jeho duše to, co se událo v pradávých dobách.

Třetí poatlantské kulturní období, které označujeme jako egyptsko-chaldejské, vzniklo částečně tím, že se v duších zrcadlilo to, že ještě vnitřně prožívaly účinky, které vznikly tím, že Duch Slunce pronikl, produševnil bytost, v průběhu jejího putování okruhem planet, bytost, jež se pak stala nátanským Ježíšem. Tím vznikla věda o planetárních účincích, kterou máme zachovanou v chaldejské astrologii, a o které dnes lidé mají jen málo ponětí. Ve třetím poatlantském kulturním období, tedy u národů egyptsko-chaldejských, se vyvinula ona služba hvězdám, která je známa zevně, exoterně. Vznikla tím, že do pozdější doby zazařovalo, působilo to, co bylo zušlechťováno působením planet.

A ještě později, ve čtvrtém poatlantském kulturním období vnímali v Řecku toto zrcadlení planetárních duchů, které vzniklo tím, že bytost, která byla proniknuta Kristem, putovala sférami planet a na každé planetě se stala tím nebo oním: na Jupiteru stala se tím, kterého Řekové později nazývali Zeus; na Marsu stala se tím, kterého později nazývali Ares; na Merkuru stala se tím, kterého Řekové nazývali Hermes. V řeckých planetárních božích zrcadlí se později to, co Kristus Ježíš v nadzemských světech učinil z planetárních bytostí, jež byly proniknuty luciferským a ahrimanským principem. Vzhlížel-li Řek vzhůru ke svému nebi bohů, spatřoval v něm různé odstíny a věrné obrazy působnosti Krista Ježíše v jednotlivých planetách, kromě mnoha jiného, co jsem vylíčil již dříve.

K tomu jako třetí přistoupil později v době Atlantidy odlesk, odstín toho, co prožila Ježíšova bytost v souvislosti se Sluncem, Měsícem a Zemí v dřívějších dobách ještě jako bytost mimozemská. Chceme-li to charakterizovat, můžeme říci: Kristus se „zduševnil“ v andělské bytosti, vstoupil do andělské bytosti. Říkáme-li o Kristu, že se ztělesnil v Ježíši Nazaretském, tak právě říkáme o této události, jež se udála v duchovních světech: Kristus se „zduševnil“ v andělské bytosti, jež způsobila to, že myšlení, cítění a chtění probíhá řádně. To byla důležitá událost, neboť šlo o událost raného lidského vývoje: uvedla duševní vývoj lidstva do uspořádanosti. Zatímco dvě dřívější Kristovy události uvedly do uspořádanosti převážně tělesnou a životní stránku lidstva na Zemi, co muselo být v nadzemských světech vykonáno pro tuto třetí skutečnost?

Poznáme ji, tuto třetí skutečnost, když ji - k ulehčení pro vaši představu - vyhledáme v jejím zrcadlení v řecké mytologii. Neboť právě tak, jako se planetární duchové promítali do řecké mytologie jako Zeus, Ares, Hermes, Venuše, Afrodite, Kronos a tak dále, tak se tato třetí kosmická událost zrcadlila nejen v řecké mytologii, nýbrž v mytologii nejrůznějších národů. Jak se zrcadlila, můžeme pochopit, když se pokusíme to, co se zrcadlilo, přirovnat k zrcadlovému obrazu: to, co se událo vně, v kosmu k tomu, co později působilo v Řecku. Tu nahoře v kosmu, co se tu stalo? Nuže, něco se muselo vypudit, něco, co by bylo lidskou duší chaoticky rozrývalo; to muselo být přemoženo. Andělská bytost proniknutá Kristem musela uskutečnit čin, aby bylo z lidské duše vypuzeno, v lidské duši přemoženo něco, co musí být z lidské duše odstraněno, aby v myšlení, cítění a chtění zavládly harmonie a řád. V lidské duši muselo být

přemoženo to, co by ji bylo uvedlo do zmatku, do neuspořádanosti, to muselo být vypuzeno. A tak se nám objevuje obraz - postavme si ho živě před svůj duševní zrak -, obraz andělské bytosti, oné bytosti, která prodlévá ještě v duchovních světech a později se stává chlapcem Ježíšem, nátanským chlapcem Ježíšem: tento obraz se nám objevuje produševněn bytostí Kristovou; tímto je ona andělská bytost schopna uskutečnit neobyčejný čin, je schopna vypudit z myšlení, cítění a chtění to, co v nich zuří piko drak, co by je uvedlo do zmatku.

Vzpomínka na to převažuje ve všech obrazech, na kterých svátý Jiří vítězí nad drakem, obrazech, které našly své místo v lidské kultuře. Svátý Jiří s drakem zrcadlí onu nadzemskou událost, kde Kristus produševnil Ježíše a učinil ho schopným, aby vypudil draka z lidské duševní přirozenosti. Byl to tento významný čin, který byl umožněn jen Kristovou pomocí v Ježíši, v tehdejší andělské bytosti. Neboť tato andělská bytost se skutečně musela spojit s přirozeností draka, musela jakoby přijmout dračí podobu, aby odvrátila draka od lidské duše, musela v něm působit, takže se drak zklidnil a z chaosu byl přiveden do jistého druhu harmonie. Výchovávání, zkrocení draka, je další úlohou této bytosti. A tak došlo k tomu, že drak sice působil, ale tím, že do něho byla přivedena působnost vycházející z uvedené bytosti, stal se tento drak nositelem mnohých jevů, jež vstoupily do pozemské kultury celého poatlantského vývoje. Místo toho, aby se chaos draka projevil v lidech buď jako zuřivost nebo jako dřimota, objevila se pramoudrost poatlantské doby. Kristus Ježíš jaksí upotřebil dračí krev, aby s její pomocí prostoupil krev lidskou a tím aby se člověk stal nositelem božské moudrosti. Jako zrcadlení této události to před námi vystupuje v řecké mytologii a od devátého předkřesťanského století se to projevuje již také exoterně.

Je příznačné, jak pro řecké pojetí vyrůstá jedna božská postava z ostatních božských postav. Víme zajisté, že tito Řekové uctívali různá božstva. Tito bohové představovali odstíny, promítnutí bytostí, které vznikly při putování pozdějšího nátan- ského Ježíše majícího v sobě Krista, planetárními sférami. Tak je oni viděli, že pohlížejíce do kosmických dálav, prohlédajíce světový éter, připisovali právem Jupiterovi počátek - nikoli ovšem toho zevního, nýbrž toho opravdu duchovního, vnitřního - že mluvili o Dioví. Tak mluvili o Pallas Athéně, tak o Artemidě, tak o různých planetárních božstvech, jež představovala odstíny toho, o čem jsme hovořili. Avšak z tohoto nazírání na různé božské postavy vyrůstala jedna: postava Apollónova.

Tato Apollónova postava vyrůstala zvláštním způsobem. Co zřeli Řekové ve svém Apollónovi?

Poznáme ho, pohlédneme-li na Parnas a pramen Kastaliá. Na západ od Parnasu otvírala se zemská propast; nad ní zřídili Řekové chrám. Proč? Dříve vystupovaly z této zemské propadliny páry, které se skutečně, byl-li příznivý proud vzduchu, ovíjely kolem pohoří jako vinutí hada, jako drak. A Apollóna si Řekové představovali tak, že vystřeluje svoje šípy proti drakovi, který vystupuje jako mohutné páry ze zemské propadliny. Tu, v zemském odstínu, před nás v řeckém Apollónovi předstupuje svátý Jiří, vysílající své šípy proti drakovi. A když jej přemohl, draka Pythona, je zde vystavěn chrám a místo Pytho- na vidíme, jak přecházejí páry do duše Pýthie a jak si Řekové představují, že nyní uvnitř těchto divokých dračích par žije Apollón, jenžim prostřednictvím věštírny z úst Pýthie sděluje proroctví. A Řekové, tento sebevědomý národ, tam vystupují po stupních, na nichž se duševně připravili, a přijímají zde to, co jim má říci Apollón prostřednictvím Pýthie, proniknuté dračími parami. To znamená, že Apollón žije v dračí krvi a nechává lidi prostupovat moudrostí, pro kterou si přicházejí k prameni Kastaliá. A toto místo se stává shromážděním pro nej posvátnější hry a slavnosti.

A proč je toho Apollón schopen? Co znamená Apollón? To tedy, čemu dává vystupovat z dračí krve jakožto moudrosti, to koná pouze od jara do podzimu. Když se blíží podzim, putuje do své prastaré domoviny, na sever, do hyperborejské země. Slaví se svátky, slavnosti na rozloučenou, protože Apollón tam odchází. Na jaře je opět vítán, když se ze severu vrací. V tomto putování Apollóna na sever vládne hluboká moudrost. Slunce, fyzické Slunce, odchází na jih; v duchovnu je tomu však opačně. Je tím naznačeno, že Apollón má co činit se Sluncem. Apollón je andělská bytost, o níž jsme hovořili: odstín, promítnutí andělské bytosti do řeckého smýšlení, bytosti, která ve vskutku působila na konci doby atlantské, která byla proniknuta Kristem. Apollón je promítnutím, odstínem Kristem produševnělého anděla do řeckého smýšlení. Apollón sdělující

Rekům ústy Pýthie moudrost. A co všechno bylo pro Řeky obsaženo v této Apollónově moudrosti? Do jisté míry vše, co v nejdůležitějších záležitostech určovalo, jak učinit to či ono opatření. Vždy znovu a znovu přicházeli lidé v obtížných životních situacích, dobře duševně připraveni, k Apollónovi, a nechali si věštit ústy Pýthie, povzbuzené parami, v nichž žil Apollón. A Aklepiós, léčitel, je pro Řeky synem Apollóna. Bůh, který léčí je Apollón: „Léčitel“. Zmírňující působení onoho anděla, v němž kdysi dlel Kristus, je na Zemi léčivé nebo pro Zemi léčitелеm. Neboť Apollón nebyl nikdy postavou fyzicky ztělesněnou, nýbrž působil prostřednictvím zemských živlů.

A bohem múz, především bohem zpěvu a hudebního umění je Apollón. Proč jím jest? Protože to, co vládne ve zpěvu, ve hře na strunný nástroj, přivádí k uspořádanosti myšlení, cítění a chtění, jejichž spolupůsobení by jinak špelo k neuspořádanosti. Musíme stále mít na zřeteli, že toto je u Apollóna promítnutím toho, co se událo na konci atlantské doby. Tehdy skutečně do lidské duše z duchovních výšin působilo něco, co zaznělo slabou ozvěnou v hudebním umění, jež bylo Řeky pěstováno pod ochranou boha Apollóna. Řekové si byli vědomi toho, že jejich hudební umění je takřka pozemským odleskem onoho starého umění, o které pečovala v nebeských výšinách andělská bytost, jež byla proniknuta Kristem, aby harmonizovala myšlení, cítění a chtění. Oni to takto nevyslovili; ale o co se přitom jednalo, to bylo známo pouze v jejich mystériích. V apollinských řeckých mystériích se pravilo: vznešená božská bytost kdysi prostoupila bytost z hierarchie andělů; ta vnesla soulad do myšlení, cítění a chtění a odleskem toho je hudební umění, zvláště umění apollinské, například ono umění tonů, které tkví ve zvucích strun. Za apollinské se nepovažovalo to, co vznikalo píšťalami nebo dechovými nástroji. To, co zaznívá ze strun Apollónových, co působí méně na živly než dechové nástroje, co takřkajíc činí nejvíce potřebným jen lidskou dovednost, tomu připisovali Řekové onu hudební působivost, která přivádí mysl do souladu. A o lidech, kteří nemají sklon, nemají dost úcty, uznání, pro toto muzické umění Apollónovo, o těchto lidech říkali Řekové, majíce na paměti vše, co jsme právě vylíčili, že vykazují skutečně na zevním těle známku své lhostejnosti vůči apollinskému principu; ukazují již na svém zevním těle, jak zůstali atavisticky stát na dřívějším stupni. Pozoruhodné je, že když se narodil člověk s prodlouženými ušima - takovým byl král Midas -, Řekové pravili: přišel na svět s oslíma ušima, protože před tím, než přišel na svět, neoddával se správným způsobem oněm účinkům, jež do světa kdysi pronikly prostřednictvím oné andělské bytosti, jež byla proniknuta Kristem. Proto, říkali, má oslí uši a to způsobuje, že dává přednost nástrojům dechovým před nástroji strunnými. A narodilo-li se někdy dítě, které nemělo takřka žádnou pokožku, bylo narozeno bez kůže - v mytologii je to známo pod jménem z kůže stažený Marsyas -, tu řekli: je to proto, že před svým zrozením nenaslouchal tomu, co vycházelo od oné andělské bytosti. Tak se to totiž ukazuje okultnímu

pozorování. Pozorováno okultně, Marsyas nebyl stažen z kůže v živém těle, nýbrž tak se narodil. To, čím se provinil, provinil se před svým narozením.

Mnohá města, která založili Řekové jako kolonie, se nazývají Apollónie, protože se radili s Pýthií, mají-li zakládat kolonie tu či tam. Řekové zachovávali svobodu svých měst, proto neměli státní jednotu, nýbrž jednotu ideální, jež jim byla dána jejich bohem Apollónem, pro něhož později založili jistý druh státního svazku.

Vidíme, jak Řekové uctívali v bohu, jemuž dali jméno Apollón, bytost, o níž jsme právě hovořili. A mohli bychom říci: v tom, co Apollónovi vpravdě odpovídá na konci atlantské doby, v tom byla „zduševněna, přítomna svou duší“ bytost Kristova. A otá- žeme-li se: čím je vpravdě Apollón? Nikoliv jeho stínový obraz uctívány Řeky, nýbrž čím je sám Apollón? Jako nadzemská bytost je bytostí, jež z vyšších světů dala do lidské mysli vproudit uzdravujícím silám, bytostí ochromující vliv luciferských a ahri- manských mocností. To působilo také v lidských tělech, působilo takovou souhru mozku, dechu, plic s hrtanem a srdce, jaká se projevovala ve zpěvu, jaká se promítala do zpěvu.

Neboť správné spolupůsobení mozku, dýchání a orgánů mluvy a srdce je tělesným výrazem správného spolupůsobení myšlení, cítění a chtění. Apollón je léčitelem, nadzemským léčitelem. Viděli jsme tři stupně jeho vývoje a tento Uzdravovatel, jenž je základem Apollónovým, se zrodil na Zemi a lidé jej nazývají Ježíš, což znamená přeloženo do naší řeči „skrze Boha léčící“. Je to nátský chlapec Ježíš, skrze Boha léčící, JehošuaJesus.

Na svém čtvrtém stupni dozrál k tomu, aby mohl být ve svém Já prostoupen bytostí Kristovou.

To se událo Mystériem Golgoty. Kdyby se nebylo událo Mystérium Golgoty, kdyby bytost - táž bytost, kterou jsme sledovali v průběhu kosmických věků - nebyla proniknuta Kristem, pak by ty lidské duše, které se zrodily před Mystériem Golgoty, nenašly v průběhu další doby na Zemi těla, v nichž by se byly mohly zrodit tak, aby se odpovídajícím způsobem projevila síla Já. Já dospělo ke svému nejvyššímu vývoji v Zarathustrovi. Kdyby se neudálo Mystérium Golgoty, nemohly by duše, které dosáhly ve vývoji stupně Já, nikdy opět nalézat pozemská těla, která by byla vhodná ke správnému vývoji.

Nyní máme čtyři stupně harmonizování: harmonizování života smyslů, životních orgánů, myšlení, cítění a chtění a harmonizování v oblasti Já - to poslední prostřednictvím Mystéria Golgoty. Nyní máte, moji milí přátelé, vztah mezi tou bytostí, která se zrodila jako nátský chlapec Ježíš a bytostí Kristovou. Vidíte způsob, jakým byl připravován tento vztah. Dnes můžeme tím, co nám umožňuje odhalit skutečná anthro- posoňe, pochopit tento způsob spolupůsobení, sounáležitosti bytosti Kristovy s lidskou bytostí nátského Ježíše. A na tom bude záviset zdravý duchovní život budoucnosti, že bude lidem stále více a více možné, pochopit to, čemu nebylo možno porozumět myšlenkovým a ideovým životem doby, v níž se uskutečnilo Mystérium Golgoty.